

DE GOUDEN EEUW VAN COEVORDEN

Huib D. Minderhoud

Eigenlijk zou de vijftiende eeuw best de Coevorder Gouden Eeuw genoemd kunnen worden, want gedurende deze lange periode bleef de stad voor oorlogsgeweld en maatschappelijke onrust gespaard. Dat zou in latere eeuwen nooit meer het geval zijn. Voor een belangrijk deel werd deze gelukkige toestand veroorzaakt door de macht van de bisschoppen in Drenthe, die al die jaren onaangevochten bleef. Slechts drie kerkvorsten traden in deze eeuw (tot 1496) op, terwijl in dezelfde tijd niet minder dan elf drossen op het Coevorder kasteel zetelden. De drossen waren niet meer dan hoge ambtenaren, adellijke dienaren, die hun heer volgden in de strijd, gelukkig steeds buiten onze provincie. Dienaren, niet meer automatisch opgevolgd door hun zonen, ja bij gebleken wanbeheer zelfs ontslagen!

Coevorden voer er wel bij! De boeren konden in vrede hun koeien buiten de stad laten weiden en hun akkers bewerken. De handwerkslieden konden ongestoord hun beroep uitoefenen en de kooplieden zonder vrees voor plunderingen zaken doen en hun bezit vermeerderen. Natuurlijk eisten de bisschop en de drost hun deel van de inkomsten van de stedelingen. Ze moesten de rook- en battingspenningen betalen, een belasting geheven op het aantal aanwezige schoorstenen en haardvuren. Later werd deze belasting het haardstedengeld genoemd. Verder werden zogenaamde braspenningen ingevorderd op de hoeveelheden bier, die verhandeld werden. Bier was ook toen al volksdrank, vandaar!

De boeren betaalden bovendien nog de tienden, tien procent van de geoogste rogge of gerst, soms ook van op de boerderij gekarnde boter. Om laatstge-

Markt in een middeleeuwse stad.

noemde belastingen, die in natura betaald werden, op te slaan, bevond zich bij het bisschoppelijke hof een spijker, een voor-

raadschuur. Toch, ondanks deze belastingen werden burgers en stadsboeren langzamerhand voortdurend welvarender.

Boer met zeis.

Buiten de stad lagen de braakliggende markegronden, bestemd voor algemeen gebruik. Later zouden voor dat gebruik speciale regels gaan gelden. De al eerder genoemde kolonisatie van de gebieden, die wat verder weg lagen, had tot gevolg, dat er kleine nederzettingen ontstonden. In het zuiden lag de boerschap Klooster, ontstaan bij het al in 1328 genoemde huis "Cloester", waarschijnlijk de voortzetting van het door de zusters verlaten "Maria in Campis". Ver naar het oosten was om de oude bisschoppelijke hoeve Pathus de boerderijengroep Padhuis ontstaan, die op haar beurt aanleiding werd tot het stichten van de nederzettingen Vlieghuis en Weyerswold, De Anholt en Pikveld. Tenslotte bevonden zich in het westen de

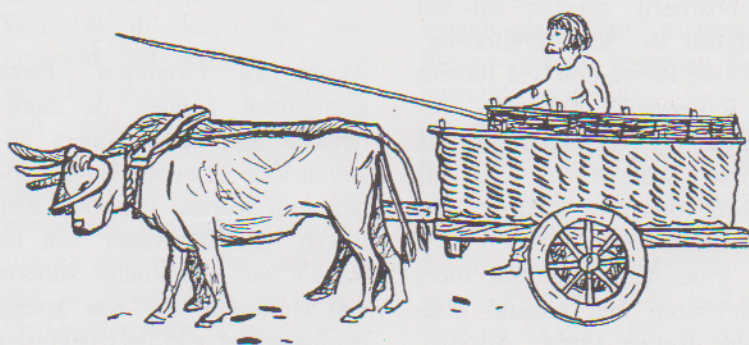
gehuchten De Loo en De Ballast. De Loo, waarschijnlijk de voortzetting van de prehistorische groep boerderijen (100 jaar voor Christus), lag bij de kapel Hulsvoorde en van hieruit stichtten koloniserende boeren De Ballast.

Dicht bij elkaar staan de met stro of riet gedekte boerderijen van de boerschappen in het wijde Drentse land. Dicht bij elkaar, dat betekent veiligheid, geborgenheid en naoberhulp. Tussen de met leem besmeerde wanden van gevlochten twijgen leven mens en dier tezamen, elkaar verwarmend tijdens koude winters. Als de lente komt, ontwaakt het leven weer, jaar in, jaar uit. Met de hak (een schop met verticaal blad) maken de boeren de bodem van hun akkertjes los en zaaien er hun gerst en hun rogge. Ook erwten, bonen, vlas en knollen (voor het vee!) worden verbouwd. De magere koeien grazen nog altijd langs de oevers van de diepjes, de schapen worden gehoed op het veld. Het veld is allemansbezit. De boeren steken er turf en heide plag-

gen en verbranden de bovenlaag om in de vruchtbare as boekweit te zaaien. In moeizame arbeid veranderen ze stukken woeste grond in schrale akkers, want de bevolking neemt langzaam toe en er is steeds meer voedsel nodig.

Binnen de omheiningen van stokken en palen zorgen de vrouwen voor huis en hof. Ze spinnen en weven en maken van de vezels van het vlas ruwe linnen kledingstukken. Ze brengen de kinderen ter wereld en verzorgen ze, bereiden de maaltijden en doen "wat hun hand vindt om te doen".

Vaak is er verdriet in de boerderijen. Dan is een jong kind gestorven of een moeder tijdens de bevalling, of er overlijdt iemand aan één van de vele kwalen waartegen geen kruid gewassen is. De mensen worden niet oud, want het leven is hard. Maar toch, ook zij zijn gelukkig geweest in hun omstandigheden. Als het werk gedaan is, als de kinderen spelen in de zon, als er vrede is en liefde heerst. Ook in de vijftiende eeuw, ongetwijfeld!

Boer met ossenvaart.